

Sygn.akt III AUa 838/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 stycznia 2014r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Maryla Pannert

SA Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 22 stycznia 2014 r. w B.

sprawy z odwołania S. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ponowne ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji wnioskodawcy S. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 30 kwietnia 2013 r. sygn. akt IV U 2863/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za II instancję.

Sygn. akt III AUa 838/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. odmówił S. S. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył S. S. podnosząc, że w latach 1981-1986 był zatrudniony na kontrakcie w Algierii jako główny projektant i jego wynagrodzenie powinno być ustalone na podstawie wynagrodzenia na takim stanowisku w kraju na podstawie kart wynagrodzeń K. F., G. B. i W. P..

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2013 r. oddalił odwołanie wnioskodawcy.

Sąd I instancji ustalił, iż urodzony w dniu (...) S. S. wniosek o ustalenie kapitału początkowego złożył w dniu 29 grudnia 2003 r. Do wniosku dołączył druki Rp-7 za lata 1974-1986 wystawione przez firmę (...) sp. z o.o. oraz druki Rp-7 za lata 1988-1996 wystawione przez (...) (...) - (...) w O.. Przedłożył również świadectwa zakończenia pracy w Algierii za lata 1981-1986, gdzie pracował na kontrakcie w charakterze głównego projektanta. Sąd Okręgowy stwierdził, że firma (...) wynagrodzenie za okres przebywania na kontrakcie ustaliła na podstawie zarobków osoby zatrudnionej w kraju na takim samym stanowisku (bez wskazania jej nazwiska).

Decyzją z dnia 31 lipca 2006 r. ZUS ustalił wnioskodawcy kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. w kwocie 179.158,98 zł, przyjmując do jego wyliczenia wynagrodzenie wskazane w druku Rp-7 z lat 1980-1989 r. W sierpniu 2012 r. wnioskodawca złożył wniosek o przeliczenie kapitału początkowego, z uwzględnieniem wynagrodzeń otrzymywanych w latach 1981-1986 w firmie (...) przez K. F., G. B. i W. P., zatrudnionych w takim samym lub podobnym charakterze w okresie poprzedzającym wyjazd wnioskodawcy do pracy za granicą. Zaskarżoną w sprawie decyzją organ rentowy odmówił wnioskodawcy przeliczenia kapitału początkowego wskazując, że za okresy pracy za granicą, przypadające przed dniem 1 stycznia 1991 r., do ustalenia podstawy wymiaru przyjmuje się wynagrodzenie zastępcze, tj. wynagrodzenie przysługujące pracownikowi zatrudnionemu w kraju w takim samym lub podobnym charakterze, w jakim pracownik był zatrudniony przed wyjazdem za granicę. Sąd Okręgowy uznał, że wyliczenie kapitału początkowego nastąpiło na podstawie przedłożonych przez pracodawcę druków Rp-7 i tylko pracodawca może dokonać ich korekty. Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że od dnia 1 sierpnia 1974 r. wnioskodawca podjął pracę w Biurze (...). W dniu 24 lipca 1981 r. z (...) Ośrodkiem (...) w W. zawarł umowę o pracę za granicą w Algierii, jako specjalista d/s techniki. W ramach tej umowy otrzymywał wynagrodzenie walutowe oraz dodatkowo 100 zł za każdy dzień pobytu za granicą. Od dnia 28 lipca 1983 r. stanowisko wnioskodawcy uległo zmianie na głównego projektanta. Po aneksowaniu umowy, od dnia 1 stycznia 1982 r. otrzymywał wynagrodzenie walutowe w kwocie 2000 DA, oraz złotowe w kwocie 4200 zł. Od dnia 28 lipca 1983 r. wynagrodzenie walutowe wynosiło 3200 DA, a złotowe kwotę 4300 zł. Do końca kontraktu, w dniu 3 września 1986 r., kwoty wynagrodzenia walutowego i złotowego nie uległy zmianie. Na okres pracy za granicą wnioskodawca uzyskał urlop bezpłatny w macierzystym zakładzie (...).

Rozpatrując odwołanie Sąd I instancji miał na uwadze przepisy art. 173 i art. 114 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 153 z 2009 r. poz. 1227 ze zm.). Sąd uznał, że decyzja o ustaleniu kapitału początkowego została wydana w 2006 r. na podstawie danych z druków Rp-7, sporządzonych przez pracodawcę wnioskodawcy - firmę (...). W zaświadczeniach zostały uwzględnione wynagrodzenia otrzymywane przez wnioskodawcę w okresie zatrudnienia w spółce w latach 1974-1981 oraz 1987-1988 oraz w okresie pobytu na kontrakcie w Algierii w latach 1981-1986. Sąd Okręgowy wskazał, że wynagrodzenie wnioskodawcy za okres pracy za granicą zostało ustalone na podstawie zarobków „osoby zatrudnionej w kraju na tym samym stanowisku, na jakim by pracował w kraju”. Zaświadczenie to zostało podpisane przez dyrektora firmy (...) w dniu 14 października 2003 r. Do wyliczenia kapitału początkowego organ rentowy w całości uwzględnił kwoty wynikające z druków Rp-7, zgodnie z § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent (Dz. U. Nr 11 z 1989 r., poz. 63 ze zm.). Sąd I instancji nie podważał wiarygodności danych z druku Rp-7, wystawionego przez Miastoprojekt-O., jako sporządzonego przez pracodawcę dysponującego aktami osobowymi i listami płac, a także mającego bezpośrednią wiedzę na temat stanowisk pracy, podobnego charakteru stanowisk, oraz uzyskiwanych wynagrodzeń przez innych projektantów w latach 1981-1986. Sąd Okręgowy nie zgodził się z wnioskodawcą, że jego wynagrodzenie z tego okresu powinno być ustalone na podstawie wynagrodzeń uzyskiwanych przez K. F., G. B. i W. P., ponieważ uznał że w/w pracownicy w 1981 r. mieli znacząco wyższe wynagrodzenie zasadnicze aniżeli wnioskodawca, chociażby z uwagi na dłuższy staż pracy i doświadczenie zawodowe. Wskazał, że ci pracownicy w 1981 r. mieli znacznie wyższą miesięczną stawkę wynagrodzenia zasadniczego, ponieważ była to kwota 5500 zł, podczas gdy wnioskodawca w tym samym roku miał wynagrodzenie zasadnicze w kwocie 4000 zł miesięcznie, co potwierdzało znajdujące się w aktach osobowych zaświadczenie o średnich zarobkach za marzec, kwiecień i maj 1981 r., wystawione przez firmę (...) przed wyjazdem na kontrakt. Sąd Okręgowy zauważył również, iż wynagrodzenie w podobnej wysokości (4200 zł, do 1986 r. 4300 zł) ustalił wnioskodawcy w czasie kontraktu (...) Ośrodek (...) w W.. W kolejnych latach wynagrodzenia projektantów zatrudnionych w Miastoprojekcie ulegały podwyższeniu, co miało odzwierciedlenie w drukach Rp-7 wnioskodawcy. Sąd I instancji wskazał, że pracodawca uwzględnił podwyżkę wynagrodzeń zasadniczych, stosownie do stawki wyjściowej w 1981 r. oraz uwzględnił inne składniki wynagrodzeń otrzymywane przez projektantów. Porównując wynagrodzenie roczne wnioskodawcy i pracowników K. F., G. B. i W. P. Sąd I instancji wskazał, że różnice między nimi nie są tak duże, biorąc pod uwagę stawkę wyjściową 4000 zł. Roczne wynagrodzenie wnioskodawcy w 1982 r. ustalono w kwocie 154.500 zł, G. B. otrzymał kwotę 171.183 zł, K. F. 177.565 zł, W. P. kwotę 177.999 zł. W 1983 r. wnioskodawcy ustalono wynagrodzenie w kwocie 257.770 zł, K. F. w kwocie 257.105 zł, G. B. 244.307 zł, a

W. P. w kwocie 251.686 zł. Z uwagi na to Sąd Okręgowy nie zgodził się z wnioskodawcą, że druk Rp-7, wystawiony przez firmę (...) zaniża jego wynagrodzenie określając je w sposób niezgodny z § 10 w/w rozporządzenia z dnia 1 kwietnia 1985 r. Sąd miał też na uwadze, że druk został wypełniony w 2003 r. bezpośrednio przez pracodawcę, w oparciu o dostępną dokumentację płacową i akta osobowe pracowników. Uznał, że nie było możliwości uwzględnienia w podstawie kapitału początkowego uśrednionych zarobków trzech projektantów, ponieważ mieli oni dłuższy staż pracy w zawodzie oraz znacznie wyższą stawkę wyjściową wynagrodzenia zasadniczego. Z uwagi na to wskazując, że wnioskodawca nie przedstawił żadnych nowych okoliczności, które mogłyby wpłynąć na wysokość kapitału ustalonego decyzją z dnia 31 lipca 2006 r., zaskarżoną decyzję Sąd I instancji uznał za prawidłową i w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie jako bezzasadne.

Apelację od powyższego wyroku złożył wnioskodawca. Zaskarżając orzeczenie w całości, zarzucił mu naruszenie prawa procesowego, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów wyrażające się uznaniem, iż odwołujący nie przedstawił żadnych nowych okoliczności mogących wpłynąć na wysokość kapitału początkowego ustalonego decyzją z dnia 31 lipca 2006 r. oraz, iż przedstawione dokumenty nie mogą stanowić podstawy ustalenia prawidłowej wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego. Skarżący zarzucił również naruszenie prawa materialnego - art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z art. 173 ust. 1 i art. 174 ust. 1 i 2 te same ustawy w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy i § 10 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 kwietnia 1985 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent w zw. z § 71 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 1974 r. w sprawie niektórych praw i obowiązków pracowników skierowanych do pracy za granicą w celu realizacji budownictwa eksportowego i usług związanych z eksportem (Dz. U. z 1974 r. nr 51 poz.330 ze zm.) poprzez ich błędną wykładnię lub niezastosowanie. Z uwagi na to apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ponowne przeliczenie kapitału początkowego S. S., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Olsztynie do ponownego rozpoznania. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 22 stycznia 2014 r. skarżący doprecyzował podnoszony zarzut wskazując, iż wnosi o ponowne przeliczenie kapitału początkowego poprzez przyjęcie, że wysokość kapitału początkowego wynosi 191.640,46 zł i w oparciu o złożone do akt zestawienie. Cofnął jednocześnie wniosek o uwzględnienie przy wyliczeniu dodatkowych okresów składkowych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i powoduje konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Podstawa do ustalenia kapitału początkowego została uregulowana w art. 173 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440). Zgodnie z przytoczonym przepisem dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy. Zgodnie natomiast z art. 114 ust. 1 te same ustawy prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość. Wprawdzie decyzja o ustaleniu kapitału początkowego została w sprawie wydana w oparciu o druki Rp-7 sporządzone przez pracodawcę wnioskodawcy – firmę (...), jednak zauważyć należy, iż zaskarżony wyrok nie poddaje się kontroli apelacyjnej z uwagi na to, że Sąd I instancji praktycznie nie przeprowadził żadnego postępowania dowodowego. W szczególności Sąd I instancji nie wyjaśnił, na jakiej podstawie zostało wystawione przez pracodawcę wnioskodawcy – firmę (...) zaświadczenie dotyczące „zastępczego” wynagrodzenia za okres sporny w sprawie (k. 9 akt rentowych), które było kwestionowane przez wnioskodawcę. Sąd I instancji nie ustalił też, czy dokumentacja dotycząca wysokości wynagrodzenia trzech innych wymienionych z nazwiska pracowników tej firmy, na które powoływał się wnioskodawca, może posłużyć do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, co wymagało

przeprowadzenia dodatkowego postępowania dowodowego. Powyższe braki - w ocenie Sądu Apelacyjnego - nie pozwoliły w należyty sposób rozpoznać istoty sprawy. Należy bowiem wskazać, na co słusznie zwrócił też uwagę Sąd Najwyższy, iż pojęcie "istota sprawy", o którym jest mowa w art. 386 § 4 k.p.c. dotyczy aspektu materialnoprawnego i zachodzi w sytuacji, gdy Sąd nie zbadał podstawy materialnoprawnej dochodzonych roszczeń, jak też skierowanych przeciwko nim zarzutów merytorycznych, tj. nie odniósł się do tego co jest przedmiotem sprawy uznając, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych, czy procesowych unicestwiających dochodzone roszczenie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 299/10, LEX nr 784969). Z uwagi na to zaistniała konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, z powodu konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Wobec powyższego przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy winien wyjaśnić, na jakiej podstawie zostało wystawione przez pracodawcę wnioskodawcy – firmę (...) zaświadczenie dotyczące zastępczego wynagrodzenia za okres sporny w sprawie, które było kwestionowane przez wnioskodawcę, jak też ustalić, czy dokumentacja dotycząca wysokości wynagrodzenia pracowników tej firmy (...), G. B. i W. P., na które powoływał się wnioskodawca jako mu korzystniejsze, może posłużyć do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy. Sąd powinien również odnieść się do żądania wnioskodawcy w zakresie uwzględnienia dodatkowych okresów składkowych przypadających po rozwiązaniu stosunku pracy z zatrudniającym pracodawcą a przed nawiązaniem umowy z macierzystym zakładem pracy, uwzględniając aktualne stanowisko Sądu Najwyższego w tym zakresie.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Apelacyjny orzekł o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie, wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania apelacyjnego.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji wyroku.